

Õiguskantsler

Teie 31.07.2019 nr

Meie 04.09.2019 nr 7-4/191274/1904346

Lapsendamishüvitis ja -puhkus ning vanemahüvitis

Lugupeetud []

Küsisite õiguskantslerilt, kas lapsendamispuhkust ja -hüvitist on õigus saada vanemahüvitisega samal ajal.

Riigikogu on loonud perehüvitiste süsteemi ([perehüvitiste seaduse](#) (PHS) § 2) selleks, et toetada lastega peresid ja laste kasvatamist. Vanemahüvitis on üks perehüvitise liik. PHS § 3 lõige 1 täpsustab, et perehüvitised on riigieelarvest makstavad hüvitised, mida makstakse lastega perede heaolu tagamiseks. Kirjutasite, et olete oma kooselu registreerinud kooseluseaduse kohaselt ja seega moodustate oma elukaaslase ja lastega vaieldamatult perekonna. Niisiis on perehüvitised mõeldud toetama Teie perekonna kui terviku heaolu.

Sotsiaalministeerium ja Sotsiaalkindlustusamet selgitasid Teile, et Teil ja Teie elukaaslasel on õigus valida, milliseid hüvitisi ja mis perioodi jooksul kasutada otsustate. Teie elukaaslane võib kasutada lapsendamispuhkust. Samas, kui otsustate kasutada vanemahüvitist ja lapsendamispuhkust samal ajal, siis peate arvestama, et vanema- ja lapsendamishüvitist ühel ajal saada ei või (PHS § 34 lg 1).

Seega, kui Teile on makstud neid hüvitisi samal ajal, nõutakse enammakstud vanemahüvitis tagasi. Tagasinõudmise õiguse sätestab PHS § 46 lõike 1 punkt 2. Selle sätte järgi nõutakse vanemahüvitis tagasi, kui vanemahüvitisega samal ajal saadakse lapsendamishüvitist ravikindlustuse seaduse alusel. Seaduse sõnastuse kohaselt on oluline, et vanemahüvitist on saadud (seadus kasutab sõna „saadakse“) ning pole oluline, kummale pereliikmele vanemahüvitist on makstud (korruga võib perekond saada vaid üht vanemahüvitist).

Riigikogul on õigus valida, milline laste kasvatamist toetav hüvitiste süsteem luua. Põhiseadusest ei tulene kohustust maksta mõnd konkreetset hüvitist ega ka hüvitiste maksmise tingimusi. Niisiis on Riigikogul õigus otsustada, et vanemahüvitist ja lapsendamishüvitist samal ajal maksta pole põhjendatud ega lubatud.

Kirjutasite, et teate peresid, kus on saadud lapsendamis- ja vanemahüvitist samaaegselt. Konkreetsete juhtumite asjaolusid teadmata ei saa me siin seisukohta võtta. Praegu kehtiv perehüvitiste seadus jõustus 1. jaanuaril 2017. Varem kehtinud seaduse reeglistik ja rakenduspraktika võisid olla praegusega võrreldes teistsugused. Kui aga Sotsiaalkindlustusamet tegigi Teie viidatud juhtumitel vea ja maksis vanemahüvitise välja alusetult (ja ei ole alusetult makstud hüvitist veel tagasi nõudnud), siis ei ole võimalik nõuda, et amet oma viga kordaks.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Loodetavasti on selgitus Teile abiks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Aigi Kivioja 6938428
Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee